

Gynekologisk onkologi

Med Svensk Onkologisk Förenings
rekommendationer

OBS! Målbeskrivningen i detta dokument är den sista version som sändes till Socialstyrelsen från SOF. Mindre avvikelser jmf med Socialstyrelsens tryckta version kan finnas.

Innehåll

<i>Övergripande kompetensdefinition</i>	3
Definition av kompetensområdet	3
Kompetenskrav	3
Kompetenskrav för medicinsk kompetens	3
Kompetenskrav för kommunikativ kompetens, ledarskapskompetens samt kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Utbildningsstruktur	5
<i>Delmål</i>	8
Medicinsk kompetens	8
Kommunikativ kompetens	17
Ledarskapskompetens	18
Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete	19

Övergripande kompetensdefinition

Definition av kompetensområdet

Gynekologisk onkologi är en grenspecialitet till basspecialiteten onkologi med samlad medicinsk kompetens att omhänderta kvinnor med gynekologisk tumörsjukdom. Karakteristiskt för specialiteten är att diagnostik och behandling bygger på integrering av gynekologiska och onkologiska metoder och färdigheter. Det kräver en helhetssyn innefattande kunskap om etiologi, epidemiologi, tumörbiologi, prevention, riktade hälsokontroller, tumördiagnostik, behandling, uppföljning och handläggning av sidoeffekter av sjukdom och behandling inklusive aspekter på sexualitet och fertilitet, rehabilitering, psykosocialt omhändertagande och palliativa åtgärder samt vård i livets slutskede. Kompetensområdet innefattar ett multidisciplinärt arbetssätt.

Kompetenskrav

Kompetenskrav för medicinsk kompetens

För specialistkompetens i gynekologisk onkologi krävs att självständigt kunna utreda, behandla och följa upp patienter med gynekologiska tumörsjukdomar i kurativ och palliativ fas. För att uppnå detta skall man behärska gynekologisk undersökningsteknik och diagnostik, mindre gynekologiska ingrepp samt brachybehandling. Vidare krävs kunskap om sidoeffekter av gynekologisk onkologisk sjukdom och behandling inklusive påverkan på sexualitet och fertilitet.

För specialistkompetens i gynekologisk onkologi krävs dessutom grundläggande teoretisk kunskap inom epidemiologi, etiologi, tumörbiologi, genetik, diagnostiska metoder, basal strålfysik och strålbioologi samt onkologisk farmakologi. Vidare krävs att man behärskar medicinska onkologiska behandlingsmetoder och radioterapi, kan handlägga komplikationer av akut och kronisk art samt vård i livets slutskede med utgångspunkt i en helhetssyn på patienten (delmål 1-7).

Kompetenskrav för kommunikativ kompetens, ledarskapskompetens samt kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Kommunikativ kompetens

Den jämlika och ansvarstagande patienten

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till dialog och en öppen kontakt med patienten och dennes närstående, som präglas av empati och förtroende samt respekt för patientens rätt till information, inflytande och

delaktighet i besluten. Kontakten ska också präglas av samverkan och lyhördhet för patientens behov, önskemål och rätt till självbestämmande samt ge stimulans åt patientens engagemang och ansvar för den egna vården.

Mångfalds- och genusaspekter

Kommunikationen med patienten och dennes närstående ska dessutom präglas av kunskap och respekt för transkulturella aspekter och mångfaldsaspekter såsom ålder, språk, etnicitet, sexuell läggning och religion samt genus.

Interprofessionella relationer

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till kommunikation, såväl skriftligt som muntligt, med andra läkare och medarbetare, med respekt för deras yrkeskunskaper och kompetens. Detsamma gäller för kontakter med företrädare för allmänheten och olika samhällsinstanser.

Pedagogisk förmåga

Den specialistkompetenta läkaren ska ha pedagogisk förmåga för att kunna informera och undervisa, främst patienter och deras närstående men också andra läkare och medarbetare samt studenter.

Professionellt förhållningssätt och etik

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga att kontinuerligt arbeta med sitt professionella och läkaretiska förhållningssätt, med målet att kunna fatta självständiga beslut av medicinsk etisk natur.

Egen kompetensutveckling

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga att kontinuerligt pröva och identifiera, tillsammans med verksamhetens krav, de egna behoven för kompetensutveckling för att kunna motsvara kraven på bästa möjliga vård för patienterna.

Ledarskapskompetens

Medarbetarskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha utvecklat förmåga till självkännedom och kunskap om den egna funktionen och rollen i organisationen.

Handledarskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga att handleda andra läkare och medarbetare samt studenter.

Ledarskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till ledarskap som utmärks av samverkan, öppenhet och dialog med medarbetarna. Ledarskapet ska vidare präglas av delaktighet och verksamhetsutveckling, som är förbättringsinriktad. Förmåga att leda arbete i vårdteam är grundläggande.

Systemkunskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha kunskap om hälso- och sjukvårdens organisation, administration, ekonomi och regelverk samt om dess styrning för bästa resursutnyttjande.

Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Medicinsk vetenskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt, kunskap om forskningsmetodik, inklusive epidemiologiska grundbegrepp, samt om metoder för evidensbaserad medicin och granskning av vetenskaplig information.

Förbättrings- och kvalitetsarbete

Den specialistkompetenta läkaren ska ha kunskap om och kompetens i evidensbaserat förbättrings- och kvalitetsarbete. Målet är att kunna initiera, delta i och ansvara för kontinuerligt systematiskt förbättringsarbete med betoning på helhetsperspektiv, patientsäkerhet, patientnytta, mätbarhet och lärandestyrning för att kritiskt kunna granska och utvärdera den egna verksamheten.

Folkhälsa och prevention

Den specialistkompetenta läkaren ska ha kunskap om hälsans bestämningsfaktorer, och andra folkhälsoaspekter samt om metoder för hälsofrämjande samt skade- och sjukdomsförebyggande insatser för att i det medicinskt vetenskapliga arbetet och kvalitetsarbetet kunna beakta denna kunskap.

Utbildningsstruktur

Specialiseringstjänstgöring i gynekologisk onkologi kan påbörjas före, under eller efter specialiseringstjänstgöringen i onkologi och kan genomföras integrerat.

Tidigt under utbildningen bör en sammanhängande period inom sluten onkologisk vård komma för att ge en allsidig bild av tumörsjukdomarnas panorama samt komplikationer till såväl sjukdom som dess behandling. För att på bästa sätt tillgodogöra sig specialistutbildningen bör en introduktion ges tidigt inom medicinsk onkologisk behandling och radioterapi. Kurser i smärtlindring och palliativ medicin bör också ingå under denna period.

I nästa skede bör tjänstgöring inom enheter som behandlar de stora tumörsjukdomarna förläggas. Här bör kurs i kemoterapi och annan farmakologisk onkologisk behandling samt tumörspecifika kurser komma in.

Strålbehandling är en av hörnpelarna i den onkologiska behandlingen och kan med fördel förläggas till mitten av utbildningen. Den bör ske som en längre tids sammanhängande placering på enhet som handhar strålbehandling. Under denna period bör kurser i strålfysik, strålbiologi och strålbehandling komma in. Utbildningen i gynekologisk onkologi kan med fördel påbörjas tidigt inom den gemensamma utbildningen inom områden där gemensamma kurativa och palliativa aspekter ingår.

I utbildningen till gynekologisk onkolog bör sidoutbildning genom sidotjänstgöring inom gynekologi komma tidigt, med tonvikt på vanliga gynekologiska sjukdomar, gynekologisk undersökningsteknik, mindre kirurgiska ingrepp samt även placering på enhet där gynekologisk tumörkirurgi utförs.

Mot slutet av utbildningen bör tyngdpunkt läggas på utbildning inom brachyterapi vid enhet där sådan utförs.

Generellt är det viktigt att sträva efter så väl sammanhållna placeringar som möjligt.

Kommunikativ kompetens, ledarskapskompetens samt kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete kan initieras tidigt och fortgå som en naturlig och integrerad del i hela utbildningen.

Svensk Onkologisk Förenings rekommendationer

I detta avsnitt lägger SOF till rekommendationer (blått)

Struktur

- Målbeskrivning – lagtext, exempelvis måste kurs vara genomförd om det står i metoder för lärande i delmålen. Kan ej ändras.
- **Specialitetsföreningens rekommendationer** alternativt benämnt arbetsbok eller utbildningsbok. Ändras efter behov.
- Klinikens tillämpning utifrån lokala förhållanden
- Portfölj /loggbok – ST läkarens dokumentation. Det är ST läkarens ansvar att dokumentera allt som behövs för att kunna visa att vederbörande uppnått målbeskrivningens krav. Ett alternativ är att använda Läkarförbundets kompetensportfölj.

Blanketter

Blanketter för ansökan om specialistkompetens – se dokumentet ”Läkarnas specialiseringsutbildning” på SOF’s hemsida - www3.svls.se/sektioner/on/

Blankett 1-2 Sammanfattning

Blankett 3 Vanligtvis flera för varje delmål – många uppfylls med flera placeringar.

För varje placering behöver det finnas en utbildningsplan där applicerbara mål ska ingå. Dessa planer måste vara lokala utifrån hur placeringarna ser ut på olika kliniker. Handledare och studierektor får sammanväga och se att alla delmål tillgodoses.

Blankett 4 En för varje auskultation.

På förhand avgöra vad som ska uppnås med auskultationen

Blankett 5 En för varje kurs

Blankett 6 En för skriftligt individuellt arbete

Blankett 7 En för utvecklings och kvalitets arbete

Metoder/förslag.

- Klinisk handledning individuellt eller i grupp ex ronder med specialist på avdelningen.
- Aktivt deltagande i terapikonferenser, multidisciplinära konferenser.
- Medsittning (Sit in) under klinisk tjänstgöring - kan med fördel göras med huvudhandledaren återkommande under ST.
- I framtiden planeras årliga diagnostiska prov där ST läkaren och handledaren kan få en uppfattning om hur långt ST läkaren kommit i sin utbildning.

Litteraturförslag

- Gynekologisk onkologi Frankendal mfl (ny version på gång 2011)
- Principles and practice of Gynecologic Oncology Hoskins mfl
- Cancer: Principles & Practice of Oncology, DeVita, Hellman, and Rosenberg
- Vårdprogram
- Cancer i siffror (Socialstyrelsen)

Delmål

Medicinsk kompetens

Delmål 1	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska principer för kemoterapi och annan medicinsk behandling av tumörsjukdomar	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	teoretiska studier	

SOF's rekommendationer:

- Teoretisk bakgrund –övergripande **kurs** i medicinsk onkologi innehållande cytostatika, hormoner, målsökande behandlingar mm på kliniskt applicerbar nivå. Självtudier på avsatt arbetstid.
- Behärska principerna för behandling med de vanligaste preparaten inklusive översiktlig verkningsmekanism, farmakokinetik, biverkningar, dosbegränsande biverkningar, kontraindikationer, sena biverkningar genom klinisk tjänstgöring
- Se även delmål 9

Delmål 2	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska extern strålbehandling vid vanliga tumörsjukdomar samt ha kunskap om strålbehandlingens fysikaliska och biologiska principer	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	teoretiska studier	

SOF's rekommendationer:

Kurser:

- **Basal radioterapi** i nuläget "Lundakursen". Genomförs helst under stråbehandlingens placeringen. Får betraktas som obligatorisk.
- **Radiobiologi** med fördel efter Basal radioterapi kurs. Rekommenderas.

Rekommendationerna avstämda med **ESTRO's** målbeskrivning

www.estro-education.org/europeantraining/Pages/EuropeanCurricula.aspx

- Förstå grunderna för evidensbaserad stråbehandling för patienter i kurativ och palliativ fas.
- Att förstå indikation för behandling samt kunna avväga risk gentemot nytta för individen.
- Känna till lokala och nationella riktlinjer.
- Kunna lägga upp en behandlingsplan utifrån egen kunskap och diskussioner i multidisciplinära team.
- Kunna ordinera en adekvat stråbehandlingsserie med avseende på sjukdomens stadium, patientens hälsotillstånd och eventuell samtidig systemisk terapi.
- Förstå de strålfysikaliska och strålbio-logiska avväganden som ligger till grund för beslut om stråbehandling med avseende på target, dos och fraktionering för kurativ och palliativ stråbehandling.
- Känna till och kunna använda vanliga dos/fraktionerings scheman.
- Kunna definiera (rita) targetvolym (GTV, CTV och PTV) och volym för riskorgan (PORV) för vanliga tumörsjukdomar, se delmål 9.
- Kunna kritiskt bedöma dosfördelning i target och riskorgan i samarbete med dosplanerare och fysiker.
- Kunna bedöma ett dos volym histogram i förhållande till dosbegränsningar för normalvävnad
- Strålsskydd

Ha kännedom om:

- Intensitetsmodulerad radioterapi (IMRT)
- Stereotaktisk stråbehandling
- Image guided radiotherapy (IGRT)
- Tomoterapi
- Protonterapi.

Rekommendation 12 mån tjänstgöring på stråbehandlingsavdelning.

Delmål 3	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kännedom om övriga strålbehandlingsmodaliteter och -tekniker samt deras teoretiska grund.	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd alternativt auskultation under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens alternativt intyg om godkänd auskultation och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	teoretiska studier	

SOF's rekommendationer:

Ha kännedom om behandling inklusive översiktlig verkningsmekanism, radiobiologiska avväganden, dosbegränsande tidiga och sena biverkningar, kontraindikationer för brachyterapi och radioisotoper (se delmål12).

Strålskydd.

Delmål 4	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna handlägga akuta onkologiska tillstånd, vanliga komplikationer till tumörsjukdom samt kunna handlägga akuta sidoeffekter av behandling.	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdad av aktuell handledare
	teoretiska studier	

SOF's rekommendationer:

Diagnostisera och handlägga akuta tillstånd där vitala funktioner är eller kan bli hotade samt övriga akuta/subakuta komplikationer till onkologisk sjukdom och terapi.

- Vena cava superior syndrom
- Neutropen sepsis/feber
- Lungemboli
- Anafylaxi i samband med medicinsk onkologisk behandling
- Medullakompression vid tumörsjukdomar
- Anaplastisk thyroideacancer tillstånd med hotande luftvägshinder
- Extravasering av vävnadstoxisk drog.
- Opiat intoxication
- Akut blödning vid tumör/behandling
- Akut smärtgenombrott
- Neutropeni, trombocytopeni.
- Hyperkalcemi
- Tumörlys syndrom
- Neurotoxicitet av Ifosfamid
- Akuta strålbiverkningar
 - Mukosit/esofagit
 - Stråldermit
 - Strålproktit
 - Strålenterit
 - Cystit
- Illamående
- Förhöjt intrakraniellt tryck
- Subileus/ileus
- Njursvikt/avflödes hinder.

Klin tjänstgöring, jour, om det finns simulerade miljöer
Lämpligt att utvärderas av handledare vid samtal.

Delmål 5	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska diagnostik och medicinsk behandling av smärta och andra symtom relaterade till tumörsjukdom i kurativ och palliativ fas.	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	teoretiska studier	

SOF's rekommendationer:

Teori/kurs palliativ medicin omfattande smärta och andra tumörrelaterade symtom.

- Smärta
- Illamående
- Malnutrition
- Fatigue
- Buk och tarmsymtom
- Krisreaktion, ångest och depression
- Dyspné
- Feber

Ha kunskap om indikation och om möjligt praktiskt genomförande av:

- Cytologisk punktion
- Laparocentes
- Pleurocentes

Delmål 6	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om kliniskt relevant tumörbiologi, carcinogenes och genetik.	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	teoretiska studier	

SOF's rekommendationer:

Vara väl förtrogen med begrepp och modeller aktuella inom tumörbiologi och carcinogenes.

Att ha kännedom om aktuella indikationer för remiss till cancergenetisk utredning.

Delmål 7	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om diagnostiska metoder inklusive patologi, cytologi och bild- och funktionsmedicinsk diagnostik för utredning, diagnostik och uppföljning av tumörsjukdom	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	diagnostik- och behandlingskonferens	
	teoretiska studier	

SOF's rekommendationer:

Målet beräknas kunna uppfyllas genom klinisk tjänstgöring vid onkolog-klinik med aktivt deltagande i diagnostik och behandlingskonferenser.

Kunna välja diagnostiska metoder med kännedom om deras felkällor och begränsningar. Det finns möjlighet till sidotjänstgöring eller auskultation vid enheter för patologi, cytologi samt bild och funktionsdiagnostik.

Att förstå klinisk och radiologisk anatomi för att kunna identifiera viktiga strukturer såsom kärl och lymfkörtlar i samband med planering av strålbehandling.

Delmål 8	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska utredning och diagnostik av gynekologisk tumörsjukdom. Ha kunskap om dess etiologi, epidemiologi, samt grunderna för prevention och screening.	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	teoretiska studier	

SOF's rekommendationer:

Kunna primär utredningsgång och diagnostik.

Behärska kompletterande utredning inför behandlingbeslut.

Kunna

- stadiindelning enligt FIGO och principerna för TNM
- malignitetsgraderingar

Ha kunskap om etiologi, primärprevention och sekundärprevention.

Att ha kunskap om aktuella screeningprogram inom gynekologisk onkologi inklusive för och nackdelar med olika metoder, felkällor och begränsningar.

Delmål 9	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska handläggning av patienter med gynekologisk tumörsjukdom i kurativ och palliativ fas.	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	större yrkesrelaterad sammankomst	
	diagnostik- och behandlingskonferens	
	teoretiska studier	

SOF's rekommendationer:

Uppfyllande av målet är baserat på klinisk tjänstgöring genom att handlägga och följa patienter i kurativ och palliativ fas samt genom multidisciplinärt samarbete.

Att behärska diagnostik, medicinsk behandling och strålbehandling vid gynekologisk cancer. Utöver det som beskrivs i **delmål 1, 2, 11** ingår även följande:

- Ha kännedom om sjukdomens förväntade naturalförlopp.
- Fertilitetsbevarande aspekter
- Hormonella aspekter
- Kunna bedöma patientens allmäntillstånd och möjlighet att klara av tilltänkt terapi och vid behov modifiera.
- Kunna samråda med patienten om möjliga behandlingsalternativ, dess för och nackdelar.
- Systematisk utvärdering av behandlingseffekt och toxicitet.
- Kunna bedöma när antitumoral behandling inte är till gagn för patienten.
- Veta hur snabbt terapi måste initieras.

Aktivt deltagande i diagnostik och behandlingskonferenser.

Kurs i gynekologisk onkologi

Större yrkesrelaterad sammankomst såsom SSGO möten, SOF dagar, Läkarstämma, ”state of the art möten”

Bedöma vilka tumörsjukdomar som ska ha en centraliserad utredning och behandling.

Delmål 10	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna handlägga uppföljning av patienter behandlade för gynekologisk tumörsjukdom, seneffekter av behandling samt kunna inleda rehabilitering med beaktande av reproduktiva, endokrina och sexuella aspekter.	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	teoretiska studier	

SOF's rekommendationer:

Att kunna följa upp patienter på ett strukturerat sätt.

Att känna till aktuella system för registrering och gradering av sena biverkningar efter onkologisk behandling (CTCAE, RTOG).

Att kunna överväga åtgärder vid vanliga sena biverkningar såsom:

- Lymfödem
- Inkontinens
- Gastrointestinala biverkningar såsom diarré
- Sexuell dysfunktion
- Smärta
- Neuropati

Att delta i utformning av rehabiliteringsplan, ha kunskap om försäkringsmedicinska aspekter på rehabilitering.

Delmål 11	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska tekniken vid gynonkologisk brachyterapi samt kunna bedöma utbredning av behandlingsområdet..	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	teoretiska studier	

SOF's rekommendationer:

Tjänstgöring på enhet som handhar brachyterapi.

Behärska att lägga vaginal samt intracavitär behandling omfattande

- Bedöma indikationer och kontraindikationer.
- Bedöma tumöretbredning palpatoriskt samt på MR
- Dosplanering och ordination
- Dosbegränsande biverkningar.
- Sammanväga doser vid extern och brachy behandling.

Strålskydd - nödfallsåtgärder

Kurs i brachyterapi t.e.x ESTRO kurs i slutet av ST.

Delmål 12	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska gynekologisk undersöknings- teknik och mindre gy- nekologiska ingrepp. Att ha kunskap om gynekologisk tumörki- rurgi och postoperativa komplikationer.	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd kli- nisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare

SOF's rekommendationer:

Tjänstgöring på gynekologisk klinik med inriktning på allmän gynekologi och tumörkirurgi.

Viktiga moment att behärska är:

- Palpation
- Fraktionerad abrasio
- Biopsi och punktion
- Cystoskopi
- Åtgärder vid akut blödning - tamponering
- Assistera vid tumörkirurgiska ingrepp
 - Hysterektomi
 - Radikal hysterektomi (t.e.x Wertheim)
 - Ovarialcancer kirurgi
 - Vulvektomi
 - Laparoskopiska ingrepp.
- Laparocentes

Moment att ha kännedom och viss praktisk kunskap om:

Ultraljudsdiagnostik

Suprapubisk kateter

Aktivt deltagande i diagnostik och behandlingskonferenser.

Kommunikativ kompetens

Delmål 13	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga till kommunikation, såväl skriftlig som muntlig, med patienter och deras närstående samt med andra läkare och medarbetare.	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Seminarium	

SOF's rekommendationer:

För onkologen är förmågan till förtroendefull kommunikation med patienten av avgörande betydelse. Detta kan tillägnas bland annat genom

- Ömsesidig medsittning (sit ins)
- Kurs/seminarium i patientkommunikation

Grupphandledning

Delmål 14	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga att kunna informera och undervisa patienter, närstående, andra läkare och medarbetare samt studenter.	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	undervisa under handledning	

SOF's rekommendationer:

Undervisning av kandidater och andra studenter, ömsesidig medsittning.

Delmål 15	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga till egen kompetensutveckling utifrån egna behov och verksamhetens krav.	seminarium	
	större yrkesrelaterad sammankomst	
	teoretiska studier	

SOF's rekommendationer:

Regelbundna utvecklingssamtal.

Deltagande i kliniken arbetsgrupper.

Ledarskapskompetens

Delmål 16	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga att kunna handleda andra läkare och medarbetare samt studenter.	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	handleda under handledning	

Delmål 17	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga att leda i samverkan och dialog med medarbetarna samt i vårdteam.	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare

Delmål 18	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om hälso- och sjukvårdens organisation, styrning och regelverk.	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare

Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Delmål 19	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga till ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.	skriftligt individuellt arbete under handledning enligt vetenskapliga principer	intyg om godkänt skriftligt individuellt arbete utfärdat av aktuell handledare

SOF's rekommendationer:

Individuellt vetenskapligt arbete omfattande **minst** 10 veckor.

Kliniken kan ha lista på projekt.

Vetenskaplig kompetens (minst doktorexamen) ska finnas med i planering och utformning av arbetet samt vid granskning men handledaren behöver inte vara disputerad.

ST läkaren ska utföra planering, litteraturgenomgång, materialinsamling, bearbetning, skriftlig och muntlig presentation.

Arbetena bör dessutom presenteras (muntligt eller som poster) på SOF's nationella möten.

Delmål 20	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om och kompetens i evidensbaserat förbättrings- och kvalitetsarbete.	kvalitets- och utvecklingsarbete under handledning	intyg om godkänt kvalitets- och utvecklingsarbete utfärdat av aktuell handledare

SOF's rekommendationer:

Kvalitetsarbetet får anses vara ett självklart inslag i det ständigt pågående förbättringsarbetet inom en verksamhet, inkluderas inte tidsmässigt i det vetenskapliga arbetet men ämnesområdet kan vara gemensamt.

Alla bör ges möjlighet till utbildning inom *kliniska prövningar*, GCP utbildning.

Möjlighet till auskultation på klinisk prövnings enhet mot slutet av utbildningen. Om möjligt vara medprövare i studie.